

SZEKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

== A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” HIVATALOS KÖZLÖNYE ==

Megjelen hetenként kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Közegek, papok, gazdasági egyetemi tagok és közéleti előljárók egész évre 8 K, tanítók, közéleti és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH FAL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

FULEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adjuk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér és a k. A nyílt-tér és hirdetések előre fizetendők.

M. kir. postatakarékpénztári cseque-számla 10,489. szám.

Földhözragadt szegények.

A szegénység, a nyomor, embertársaink nehéz kálvária járása minden érzékeny és jószívű ember lelkéből, a részvét és szánalom nemes érzését váltja ki...

Egy sincsen Isten teremtményei között, a ki abban elhatná magát, hogy a született jólétben, puha, meleg, párnák, csillogó fény között fejezi be majd földi életét; a Gondviselés utai kifürkészhetlenek és a mit a jobbik kezével bőkezűen, pazarul osztogat éveken át, azt a balkezével egy pillanat alatt megvonhatja tőlünk, hogy megalázza büszkeségünket, dőlőfős önhittségünket, melylyel mások nyomora mellett érzéketlenül, részvét és irgalom nélkül elhaladunk.

Minden városnak, községnek meg vannak a maga földhözragadt szegényei, a kik vagy nyomorék születésüknél fogva egész életükön át munkaképtelenségre, tehát nélkülözésre, nyomorra vannak kárhoztatva; vagy a sors csapásai által annyira sújtattak, hogy a megszokott jólétből az utcai koldulásra jutnak; ilyenek az özvegyek és árvák, kik a családfő elhalálozásakor kenyérkeresőjüket veszítik és minden örökség híján, teljesen vagyon-talanul kénytelenek kezeiket szegyenkezve alamizsna után kinyújtani; és ilyenek azok, kiket szenvedélyük, ital, kártya, korcsma vagy nőhajhászat juttatott a szerencsétlen földhözragadt szegények szálnalmas sorába.

A társadalom e szegény páriáival legélénkebb utcáinkon is naponként találkozhatunk; ide kergeti őket a nyomor, a nélkülözés, az éhség, sőt többnyire a hajléktalanság is; önértüket megtörte, kipusztította lelkükből a szegénység szemérmelensége, mely kényszerűségével lidércként nehezedik rájuk és reszkető kezeiket alamizsna után kinyújtani parancsolja.

Oh! ne bátsuk, ne tegyen türelmetlenné, érzéketlenné bennünket ez a kényszerült tolokodás, a nyomornak ez a szemérmelensége; tekintsünk rájuk szívélyünk melegével és ha van hozzá érzékünk, tapasztalni fogjuk, hogy ez a szemérmelenség jobban bántja őket, mint bennünket, hisz némelyik könnyáztott szeméből egy egész élet tragédiája tárul fel előttünk...

Ezek a mindennapi koldusok, — aszfaltunk állandó, szánalomraméltó alakjai...

De szombatn mind előbujnak fűtellen, nedves és dohos odugukból és rajokat bocsátva házról-házra járnak tömegesen, egymás kezébe adva a lakások, üzletek és műhelyek kilincseit; arculesapása ez a mai humanizmusnak, eltörülhetlen szegényfoltja a társadalomnak, mely jótékonyt csak akkor gyakorol, ha vele saját hiúságát is piacra viheti... Az ember alig meri elhinni, hogy egy város területén ennyi szerencsétlen, ennyi nyomorult emberi pária táplálkozzék az alamizsna hulladékaiból...

A szemérmes szegények pedig, kik az élet kinszenvedéseiből utolsó esőpp önértüket megmentették, kerülik az utcákat, a napfényt, az embereket és éhez, didergő gyermekeikkel titkon hullatják a nyomor keserves könnyeit...

Adhatunk-e valamennyinek annyit, hogy állandó nyomorúságán, élehetlenségén, nélkülözésén állandóan segíthessünk?

Nem! az egyes ember, az egyes család jótékonyt, kimerül az áldozatokban és az a pár fillér, az a karaj kenyér vagy néhány kanál meleg leves, csak a pillanatnyi segélyt nyújtja azoknak, a kik az egész társadalom állandó jótékonyására vannak utalva.

És itt is az jár jobban, a ki panaszait hangosabb szavakba, nyomorát rikítóbb világításba tudja helyezni, míg a valódi szegények — szemérmes szegények, némán, megadással hordják nehéz keresztjüket.

Általános nagy hibája a mi társadalmunknak, hogy jótékonyt is, osztályozás szerint szétforgácsolja; a valódi nemes emberszeretetből fakadó jótékonyt pedig nem ismer sem osztály, sem felekezeti különbséget, mert a nyomor minden alakjában, minden egyénnél egyforma részvételt elvár. Az ilyen széttagolt, szétforgácsolt jótékonyt nyújthat pillanatnyi, kevésbé hasznos segélyt, de nem alkalmas arra, hogy a földhözragadt szegényeket állandó szeretetében és gondozásában részesítse; nem elég ha csak bizonyos időszakokban, a hét valamelyik napján hozzájutnak az arra utaltak egy kis meleg ételhez, néhány fillérhez,

vagy ezáltal szerethető, fűtött hajlékhoz, állandó otthont kell számukra teremteni, állandó táplálkozással és állandó meleg tűzhellyel...

Mert ezek a szegények, a mi szegényeink; a mi földhözragadt szegényeink, a kik születésüktől fogva ide vannak növe a mi földünk mostoha rögéhez és inkább meghalnak, semhogy ettől elválasszassanak.

A jótékony nőegyletet és a többi felekezeti jótékony egyesületeket illetné meg a nagy és nemes, valódi emberbaráti feladat, hogy a társadalom segélyével, humanitásával tökélyt gyűjtsenek egy felekezeten kívüli „városi szegények háza” minél előbbi felépítéséhez, a hol városunk szerencsétlenei otthont és enyhülést találnának a sors kezeletlen szigorja ellen; a hol tehetségek, vagy tehetetlenségük szerint egymást gyamolíthatnák és a házkörüli leendő ellátásával még megévő munkaképességüket is érvényesíthetnék. Ha azokat a filléreket, adományokat, melyeket így apródonként, eredménytelenül szétosztogatunk, ha néhány évig e célra rendezendő előadásaink, mulatságaink bevételeit tökéltjük, akkor felépíthetjük a szegények otthont, mely mindennél ékebben fogja hirdetni, emberbaráti nemes gondoskodásunkat s jótékonytágunkat...

És bár a város és megye eleget nyög a reá nehezedő terhek alatt, meg vagyunk győződve, hogy ilyen humanistikus intézmény létesítéséhez a maga erejéből szintén meghozza a töle várható áldozatot.

Nehéz az élet még kedvezőbb, rendesebb anyagi körülmények között is; de elviselhetlen és kétségbeesítő azoknak, kik napon után mások könyörületére, koldusalamizsnájára vannak kárhoztatva.

Ezeket segíteni, ezek nyomorát, szenvedéseit enyhíteni a társadalom elengedhetlen, szigorú kötelessége. Áldott legyen, ezerszeresen áldott, a ki az ember-szeretet e nagy művének létesítésére, az első, kezdeményező lépést megteszi...

Deréki Antal.

— Gróf Majláth Gusztáv erdélyi püspök X. Pius pápa püspökké szentelésének huszonöt esztendősi jubileuma alkalmából Rómába utazott, hogy személyesen fejezhessen ki hódolatát és üdvözlését.

Pangás mindenfelé.

A magyar közgazdasági életnek szomorú jelenségeit kell ezuttal tollhegyre vennünk. A tartós megfigyelés helyzetéből nézve a dolgozókat, valóságilag megdöbbentők azok a jelenségek, amelyek a magyar kereskedelem, a magyar ipar — és ami ezeknek éltető eleme — a magyar vállalkozási kedvnek teljes leghargiába süllyedésére mutatnak.

Évek óta tart ez az állapot. Valósággal átka Magyarországnak. Megakadályozza fejlődésében és valami szemmel láthatatlan sorvasztó belső körhöz hasonló erővel időről-időre mutatja meg a magyar közgazdaság összes relációiban félelmetes erejét.

A töké érzékenyebb, mint a vakon bizó magyar lélek, azt sem pacifikálni, sem agyonbeszélni, még kevésbé vele paktumot kötni — sohasem lehet. Mindig azt cselekszi és arra vállalkozik, amiből méltó és állandó hasznót remél. Kalandokba, a maga összességében érve, államot fenntartó, nemzetet tápláló erejével, egyszerűen nem is bocsátkozhatik. Sokkal hamarabb boszulná meg magát a gazdasági élet kijátszhatatlan törvényszerűsége. És ha némely vonalán az ilyen bizonytalan gazdasági életnek, mégis belemerenne egyetlen és bizonytalan kilátásával, szokott vállalkozásaiba, több mint bizonyos, hogy elszámítaná magát és nem bírva összevágó kontaktusban jutni a szükségszerűen egybekapcsolódó, de ily viszonyok között kevésbé kevés és mindenképpen tartózkodásra utalt egyéb gazdasági érdekeltségekkel, csak egy szomorú sorsra jutna ugyanis: fölemésztené magát. Ez pedig semmi féle vállalkozási kedvnek és szellemnek nem lehet sem célja, még kevésbé feladata.

A töké és a vállalkozás ezért és tisztán ez okból tartózkodó már évek óta Magyarországon és a mi ezzel összefügg, a gazdasági élet vérkeringése, ezért oly vanyadt, megrekedt és betegséget okozó. A bajok leg-tetején járunk már e tekintetben és lehetetlen volt ezt meg nem állapítanunk azzal a feltékenykedő gondossággal, amellyel hivatásszerűen figyeljük a magyar közgazdasági élet napi jelenségeit. Bizonytalan és ideges kapkodásokra nagyon sok a példa. Megokolatlan tökeemelések, fuzionálások és legiója a felbenmaradt alapítási tervezgetéseknek.

Ugyancsak biztos jelei annak, hogy érzi minden faktor, hogy Magyarországon valaminek legközelebb történnie kell, ami kivezeti az országot a k. 10 és állandó bizonytalanságból, hogy minden gazdasági erőtenyező, harmoniku munkában érvényesülve,

előbbre vihesse a kátyuba jutott ország dolgát.

Nagy részben iparosainkban és kereskedőinkben a hiba, hogy semmi sem történik érdekükben. Ha lenne egy nagy országos szervezet, amely való pezsgő életet élne, amelynek vezetősége abban a tudatban szállna sikra a közös érdekért, hogy az egész magyar kereskedő és iparos világ áll a háta mögött; akkor nem lennének ezek a siralmas állapotok.

Téli gondok.

Ilyen télen megsokasodnak a szegény ember gondoljai. A zimankos, a hideg tél a ruhátlanoknak, a hideg tűzhely boldogtalan tulajdonosának rendkívüli gond. Vajon hány olvasónk tudja azt és adja Isten, hogy egy se tudja, hogy mi az elviselni a hideget megdermedt végtagokkal, éhesen, nyomorban.

A téli tüzelőfa beszerzése még azoknak is súlyos kérdés, akiknek rendes, mindennapi foglalkozásuk van, hát még azoknak, akik két kézi napszámból élnek és csak akkor van kenyérük, mikor dolgoznak. Télen a földmíves embernek nincsen rendszeres munkája s ilyenkor őszszel kell beszereznie a télire való eleséget, tüzelőfát. S hány ember tehetette ezt minden gond nélkül? S hány ember az, ki egyáltalán úgy néz a tél elébe, hogy nincs tűzrevalója.

Szegény embernek ezt a nagy, súlyos gondját emberszerető szívvvel látta meg Darányi földművelésügyi miniszter. Nekünk fölöttébb rokonszenves az a rendelete, hogy meghagyja a kincstári erdők tisztjeinek, hogy a kincstári erdőkben visszahagyott hulladékfa nem adják el, hanem ingyen engedjék át a szegény népnek. Hogy visszaélésre alkalom ne adassék, mindenkinek csak annyit adjanak, a mennyit télen tüzelőnek felhasználhat.

Már évek óta mindon esztendőben megismételi a földművelésügyi miniszter ezt a rendeletét és egy összeállított kimutatásból tudjuk, hogy tavaly a szegény népek kiosztott hulladékfa 12000 korona értékű volt.

Tizenkétezer korona! Nem nagy összeg és az állam háztartásában igen kevésnek mondható. Hiszen a kincstári erdőgazdaságok millió számra jövedelméznek és hogy Magyarán mondjuk, ez a tizenkétezer korona ott azokban a számtételekben meg se kottyan. És mégis mily jelentékeny ez az összeg a szegény nép jóvoltára, nyomorának oszlátására. Gondoljuk meg, hogy ez a hulladékfa, amely az állami háztartás szempontjából jóformán semmi, mennyi fagyos tűzhelyet melegített föl s mennyi embernek téli inségét enyhítette. Hány meggémberedett ember áldotta az államkormányzat gondozó kezét, amely a téli inségen meleg szívvvel segített.

Ez a hulladékfa jellemző tünete annak a gondos figyelemnek, amelylyel a kormányzat szociális téren a nép helyzetét javítani törekszik. Nem áll magában, nem is a legnagyobb jelentőségű. Amikor szóvá tesszük, inkább azért van, mert a tél közel-létének aktualitása figyelmünket felkeltette. A földművelési miniszteriumban a kormányzat szellemére vet világot ez a dolog. Céltudatos, ervszerű és arányaiban minden év-

ben nagyobb akció indul arra, hogy a földmívelő munkás nép egész télen át keressen és így jobban élhessen.

A kisgazdát viszont minden esz-közzel megakariják nyerni annak az eszmének, hogy földjén okszerű gazdálkodást üzzön és ezzel magának több jövedelmet biztosítson. Ezért alakulnak a mintagazdaságok. Az ezer holdra való gyümölcsfaiskolák, méhesek, kertészetek, ezért lendítik állami erővel az állattenyésztést; ezért rendezik minden télen a sorozatos gazdasági előadásokat; ezért ujtották a szőlőt, javítják a legelőt, szereztenek új területeket, telepítenek, parcelláznak, talajt javítanak, csatornáznak és a kulturamunkák egész sorát végzik. Százakra megy a háziipari tanítások száma.

A kisgazdák fiait télen összegyűjtik és részükre négyhónapos gyakorlati tanításokat rendeznek. Nem mulik el esztendő, hogy új földműves-iskola, kertmunkas-iskola ne állítatnék föl és minden évben új népies mintagazdaság. Milliókra megy az az összeg, a melyet a háziipar útján a mezőgazdasági munkások télen keresnek.

Ilyen a kormányzati szellem és ilyen gondok vezetnek a földművelési minisztert, akinek nemcsak az az óhaja, hogy a kisgazdának minden vasárnap tyúk főjön a fazékában, amit Frigyes porosz király a nejjölét jellemzésére mondott, mert a miniszter óhajában tovább megy. Azt akarja, hogy kivétel nélkül minden család, tehát a munkáscsalád fazékában is főjön tyúkhusleves.

Mindezt készséggel, az igazsághoz hiven megírjuk abból az alkalomból, hogy a miniszter a szegény nép fája felől gondoskodott és az emberszeretnek nemes példáját szolgáltatta.

LEGUJABB.

(Saját tudósítónktól.)

Budapest, november 18.

A képviselőház hétfői ülésén a beteg Kossuth Ferenc kivételével jelen volt az egész kormány. Le-tárgyalták a főváros fejlesztéséről szóló javaslatot és a kérvények 61—64 sorjegyzékét; kedden a ház nem tartott ülést.

A szövetkezett pártok kedden, e hónap 17-én délután öt órakor együttes értekezletet tartottak a függetlenségi pártkör helyiségében. Az értekezlet egyetlen tárgya az 1909. évi költségvetés megvitatása volt. A képviselőház a költségvetés tárgyalását szerdán kezdte meg.

Szélesönd van Keleten és a diplomáciai tárgyalások is elposványosodtak a nemzetközi konferencia körül. A bolgár szobranjében elkészült a felirat amelynek tárgyalása során Malinov miniszterelnök és Paprikow külügyminiszter hitelesen megállapították, hogy Bulgária függetlenségének proklamálása és Bosznia-Hercegovina bekebelezése közt nem volt összefüggés.

Törökországban megindultak a választási mozgalmak. A rend példás, Smyrnában is nyugalom van, ahol eleinte nagy hullámokat vert az agitáció, csak Mekéből jönnek nyugtalanító hírek. A törökországi boykott mindenütt megszűnt.

KÜLÖNFÉLEK.

Oh boldog álom, édes álom*...

Írta: Király Péter.

Álomra hajtom fejemet
Aludni oly édes nekem,
Mi ébren enyém nem lehet
A boldogságot élvezem.
— Könnyű szárnyakkal oh repülj [rám]
Te boldogító álomangyal,
Ihlesd varázscsókokkal orcám
S szenvedő lelkem vidd magaddal.

Hagyjátok itt e bus vidéket
E sötét sivár szinpadot,
Ez a hely nem való tinéktek
Hova a sors csak kint adott.
A lelkemet küldd vissza hozzám,
Ha majd ébredni hi a hajnal.
Most ihlesd csókkal könnyes orcám
S szenvedő lelkem vidd magaddal.

Oh boldog álom, édes álom,
Aki úgy szeretsz engemet,
Csendes, csillagos éjszakákon
Boldoggá teszed lelkemet...
Mikor jössz már hozzám mogorván
Sötét szárnynyal, kísértet arccal,
Hogy halálesókkal ihlesd orcám
S lelkem örökre vidd magaddal?

Az élet olyan sivár nekem
Hozzám a sors könyörtelen:
Keserű földi osztályrészem
Halálig tartó gyötrelmem.
Szánj meg oh álom!... bárha korán
Takarnak is be sirhalommal:
Jöjj ihlesd halálesókkal orcám
S szenvedő lelkem vidd magaddal.

*) A szerző kiadandó második versköte-téből.

Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy a Kossuth-utcán járó-kelöket nem molesztálják az utca szegényei;

mondják, hogy a földhözragadt szegények javára legközelebb elő-adást rendeznek, melynek jövedelméből az arra szorultaknak tüzelőfát fognak kiosztani;

mondják, hogy hozzánk ezentúl a tanfelügyelők csak vendégszereplésre lesznek áthelyezve;

mondják, hogy a hirtelen be-állott szigorú hidegségre való tekintetből városunk egyes részein melegedő szobákat rendeznek be;

mondják, hogy a spanyol királyné iránti rokonszenvből hölgyeink ezentúl kizárólag kék kalapokat fognak viselni;

mondják, hogy városunk egy nyilvános helyén, vagy társas körében se játszanak hazard kártyajátékokat;

mondják, hogy a roskadozó törvényszéki épületet legközelebb megrótoztatják;

mondják, hogy a disztelen és ócska csizmadiaszin helyébe már a jövő században fényes szekely házi iparcsarnokot emelnek.

E hírek valódiságáért nem vállal felelősséget — a szerkesztőség.

— **Wekerle és Kossuth.** Wekerle Sándor miniszterelnök szombaton, e hó 14-én lett hatva: esztendő, mely alkalomból a képviselőházba való be-lépésekor zajosan megjelenezték és a képviselők nagy része gratulációval rajongta körül. Hétfőn pedig Kossuth Ferencet ünnepelték tüntető rokon-

szenvel 67 születésnapja alkalmából. Őszintén csatlakozunk a gratulációk nagy tömegéhez, azon jókívánatunkkal, hogy a két nagy állam férfit a Gondviselés hazája javára még sokáig éltesse!

— **Megyei gyűlések.** Udvarhely-vármegye állandó választmánya, mint értesülünk, pénteken, e hó 27-én d. e. 9 órakor tartja ülését a vármegyei ház kistermében, melyet ugyan-azon a napon délelőtt 10 órakor a vármegye rendkívüli közgyűlése követi a vármegyei ház dísztermében.

— **Kedélyes állapot.** Megtörtént velünk az a kedélyes eset, hogy hétfőn reggeltől szerda reggelig teljesen elvultunk zárva a világtól, mint a mesebeli ország, a mennyiben kedden délután a beérkezett vonat se hírlapokat se levélpóstat nem hozott sigy ha a világ másik része Segesvártól felfelé elsüllyedt volna, még akkor se lehetne róla tudomásunk, mert az eset szerdán délután ismétlődött. Hiába könyörgünk, hiába koldulgatunk, hiába emeljük fel szózatunkat minden ki-nálkozó alkalommal, mert: szegény ember sorsát — boldog kormány birja.

— **Halálozás.** Tamás Albert kath. gimn. tanár, helyettes igazgatót és nejét pótolhatlan veszteség és mély gyász érte, egyetlen fiának Andornak, VI osztályos gimnáziumi tanuló-nak rövid betegség után történt elhunytával. A tehetséges és nagy-szorgalmu ifju még pénteken jól érezte magát és már hétfőre, szü-lői nagy bánatára, jobblétre szenderült. Temetése november hó 18 án szerdán délután fél 3 órakor volt, bánatos szülői, tanárai, iskolatársai és nagyszámu közönség részvétele mellett. Őszinte meghalottsággal fejezzük ki mi is részvétünket és kívánjuk, hogy a Mindenható adjon lelki erőt és vigasztalást a mélyen sujtott szülőknek, nagy gyászuk és bánatuk elviselésére.

— **Kossuth Ferenc betegsége.** Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter néhány nap óta ismét beteg, de már vasárnap örvendetes javulás állott be és fájdalmai annyira megszűntek, hogy az ágyat is elhagyhatta. 67-ik születésnapja alkalmából a függetlenségi párt tagjai közül számosan meglátogatták és a délelőtti folyamán Sztérenyi József államtitkár is tisztelgett a beteg miniszternél.

— **Főispánváltozás.** A Hivatalos Lapban legközelebb jelent meg ő felsége kézírata, a melylyel Elekes Béla Háromszék megye főispánját, saját kérelmére, ezen állása alól felmenti és főispánnak Meczner Béla főrendiházi tagot nevezi ki. Az új főispán installációja szerdán e hó 25-én lesz, melyre a megyében nagy előkészületek történnek.

— **Borsódvármegyének** e hó 12 én tartott közigazgatási bizottságának ülésén Hidvéghy Benő tanfelügyelő bejelentette, hogy a közokt. miniszter Udvarhely megyébe helyezte át, miért is ezuttal bucsut vesz. A közigazgatási bizottság Tornay Gyula dr. alispán indítványára elhatározta, hogy feliratilag kéri a minisztert az áthelyezési rendelet visszavonására és felkérték a főispánt, hogy a miniszternél ily értelemben személyesen is interveniáljon. Egyben Hidvéghy Benő érdemeit jegyzőkönyvben megörökítették. Ezt a hirt azért regisztráljuk, hogy vármegyénk is

tehete talán lépéseket, hogy Kuli-szeky Ernő kir. tanfelügyelő nálunk állásában meghagyassék, mert e fontos állás betöltésénél az utóbbi időben gyakran történt változtatások a megyei tanügynek csak hátrányára válnak; de ha már a cserének mulhatlan meg kell történnie, akkor Hidvéghy Benőt örömmel kell fogadnunk a tanfelügyelői állásban.

— **A székelykeresztúri állami tanítóképző elhelyezése.** A vármegyénket közéről érintő intézet meghagyása iránt immár megtörtént az utolsó lépés. Amitől feltűnt, amitől rettegtünk az a múlté; a jövő a mi vágyaink teljesítését biztosította. A közoktatási minisztertől a kir. tanfelügyelő a rendeletet már megkapta, mely az intézet végleges elhelyezését az intézeti kertben állapítja meg azon feltétellel, ha Székelykeresztúr az intézeti kertet 5 katasztrális holdra kiegészíti és a telek tözsomszédságában levő marhavásárteret onnét elhelyezi. Székelykeresztúr közönsége a kulturális célokra az áldozatot mindig meghozta. Ez biztat bennünket arra, hogy a közönség most sem fog elzárkózni annak az áldozatnak meghozatalától, mely a tanítóképző intézet végleges elhelyezésére szolgál. A kir. tanfelügyelő tudomásunk szerint már felhívta Székelykeresztúr előljáróságát, hogy a képviselőtestülettel az ügyet rendkívüli ülésben tárgyalassa. Most csak a közönség közönségétől függ, hogy a tanítóképző intézet építését már a tavasszal megkezdhesék.

— **A székelyudvarhelyi állami iskola telke.** A belügyminiszter jóváhagyta Székelyudvarhely képviselőtestületének azon határozatát, melyben az állami iskola elhelyezésére a Küküllő melletti területből 1 holdat átengedett.

— **Elzárt hid.** A sétatérre vezető hidat a város korláttal záratta el, hogy azon a kocsi ne közlekedhesen. Egyben a sétatér közönség elől is elzárta közegészségügyi szempontból, nehogy a sétatérre náthát találjon kapni ebben a zord téli időben.

— **A gazdasági cseléd törvény,** a mely a gazda és cselédsége közti levő jogviszonyt végre világosan és humánusan rendezi, november 1-én lépett életbe. Azért választotta a miniszter ezt a napot, mert a jövő évi munkaszerződéseket leginkább ez időtől kezdve kötik meg egészen karácsonyig. A miniszter ez alkalommal a hatóságoknak külön is a figyelmébe ajánlja, hogy a gazdasági munkásokat az új törvény életbeléptetésére külön is figyelmeztessenek, mert az új törvény szerint minden egyes munkásnak cselédkönyvet kell váltania. November elsejétől cselédkönyv nélkül senki munkást nem szerződtesse. A könyvet a gazdasági cseléd attól a községi előljáróságtól kapja, ahol legutóbb egy évig lakott. Ha ez nem mutatható ki, úgy elegendő a könyv megkapására, ha két tanuval személyazonosságot igazolja.

— **Munkaadók és munkások** cím alatt vasárnap e hó 22-én Deréki Antal, lapunk felelős szerkesztője fog felolvasást tartani az iparosok Szabad Lyceumán, a polgári kör nagytermében, melynek keretében a munkásbiztosító törvény előnyeit és hátrányait, valamint egyes

intézkedéseit is ismerteti. E közérdekű felolvasásra ez uton már előre felhívjuk iparosaink figyelmét.

— **Szabad Lyceum.** Mint a falragaszok is hirdették, az ipari munkások szabad lyceuma e hó 15-én, mult vasárnap délután megkezdődött. Az ismereteknek szabad előadások és felolvasások révén való szerzése, s így a hallgatóság ismereteinek bővítése, az iparos ifjúságnak ezenkívül jeles költemények elszavalása, a tanulás és bátorítás lévén a hazafiúi érzés és az iparososztály tömörítésén kívül a legfőbb cél, jóleső érzéssel regisztrálhatjuk, hogy ezen előadások tartására az arra hivatottak egész gárdája áll már a nemes és szép ügy szolgálatában. Ezen előadáson az országgyűlésen levő Solymossy Endre orsz. képviselő bizottsági elnököt helyettesítő Gyerkes Mihály bizottsági titkár a Hymnus elénekélése után rövid ismertető és buzdító beszéddel az 1908–9. évi ciklus előadásainak sorozatát megnyitván, ez alkalommal „A törvény alkotásról” dr. Hegmegi Kiss Pál főispáni titkár tartott szabatos és legnagyobb közvetlenséggel előadást, melyet a 254 hallgató mindvégig igen élénk figyelemmel és érdeklődéssel hallgatott. Hentér Béla iparos ifju pedig talpraesett ügyességgel szavalt Petőfinék „Ha férfi vagy, légy férfi” c. szép költeményét. A hallgatóság nevében előadónak köszönetét, szavalónak elismerését Gyerkes Mihály fejezte ki, mely után a „Szózatot” énekelte el a tekintélyes számú hallgatóság. Jövő vasárnap délután Deréki Antal szerkesztő fog előadást tartani.

— **Az „Apolló-színház”** mozgófénykép vállalat mult szombat óta tartja esténként előadásait a „Budapest”-szálloda színháztermében. A közönség részéről elég szép pártfogásban részesül, úgy hogy például a vasárnap délutáni, mint az esteli előadás telt ház előtt tartattak meg. A vállalatnak saját villamfejlesztő gépe van és képei is részben tanulságos, részben mulatságos voltak, tisztá, plasztikus szemléltetésükkel nagyon érdemesek a megtekintésre, a mennyiben minden nap új színdarab kerül bemutatásra. A legmelegebben ajánljuk közönségünk jóakaró figyelmébe és támogatásába.

— **2–4 óra helyett.** A székelyudvarhelyi áll. elemi népiskolában a délutáni előadások kezdődnek nov. 18-ától március 1-ig fél kettőkor és tartanak fél négyig.

— **Casino új helyisége.** A Casino legutóbb tartott választmányi ülésén abban történt végleges megállapodás, hogy a mostani helyiségeiből jövő évi Szent-György napján Gáspár Balázs tanár Kossuth-utcai házában első emeletére költözik át.

— **Bizottsági tagok választása.** Az e hó 14-én megtartott választásokon Oláhfaluban Lántzky József, Alsósófalván pedig Biró D. Sándor választattak meg vármegyebizottsági tagokká.

— **Bimbóhullás.** Kolumbán Lukács és nejét érzékeny csapás sújtotta, mert a kegyetlen halál megfosztotta egyetlen kis leánykájától, a kit hétfőn délután helyeztek örök nyugalomra, mielőtt még e gyarló földi világot megismerhette volna. Vigasztalja a bánatos szülőket a tudat, hogy egy

angyallal lett szegényebb a föld és egy angyallal gazdagabb lett a menny!

— **Polgári fillérestély.** Kedden este a „Polgári Önképző és segélyegylet” ezidei első fillérestélyére zsufolásig megtelt a terem közönséggel, mely élvezettel hallgatta végig a gondosan összeállított műsort, utánna pedig széles jó kedvvel nekiadta magát, a rég nélkülözött tánc gyönyörének. Az egyleti elnök megnyitó beszéde után Flórián Margit hatásosan adta elő a „Bűn” című melodramát, majd Gyerkes Mihály tartott érdekes és tartalmas felolvasást. Sarkadi Rudolf gondoskodott ezután az est humoros részéről és úgy monologjával, mint különféle utánzataival állandó derűségben tartotta a közönséget, mely az összes közreműködőket zajos tapsaival jutalmazta. Kívánjuk, hogy e biztató, jó kezdetnek, kielégítő folytatása és vége is legyen.

— **A ref. kollegium Ifj. „Petőfi Önképzőköre”** Erzsébet királyné emlékére 1908. évi november hó 22-én délután 5 órakor az intézet tornacsarnokában, kitűnő műsorral emlékünnepelet rendez.

— **Pályázat.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter a következő pályázatot tette közzé, kisipari mintaműhelyek elnyerésére. A Székelyföld kisiparának fejlesztése céljából elhatároztam, hogy újabb 10 kisipari mintaműhelyt létesítsek szakmájukban kiváló előmenetelt tanúsító és egyénileg teljesen megbízható olyan ifju székely iparos segédek részére, kik a Székelyföldön vegleg letelepedni és iparukat önállóan üzni szándékoznak. A 10 mintaműhely elosztásánál figyelemmel voltam azon szempontokra, hogy azok a már meglevő helyi ipar érdekeit ne sértsek, hanem hiányzó, vagy meg nem elege fűlt iparágak meghonosításával közszükségletet is elégítsenek ki. A 10 mintaműhely közül iparnemenként kap: Marosvásárhely: 1. egy vízvezetési és szerelő műhelyt; 2. egy késes műhelyt; Szászrégen: 3. egy hentes műhelyt; Székelyudvarhely: 4. egy kárpitos műhelyt; 5. egy fenyőfa kádár műhelyt; Székelykeresztúr: 6. egy paraszt szücs műhelyt; Sepsiszentgyörgy: 7. egy kályhas műhelyt; 8. egy kocsi-kárpitos műhelyt; Gyergyószentmiklós: 9. egy fenyőkádár műhelyt; Csikszékreda: 10. egy hentes műhelyt. Állami adományként kapják a fent elősorolt műhelyek a mintaszerű szerszám és gépfelszerelést és az ipar megkezdéséhez első szükségletül némi anyagkészletet. E mintaműhelyek odaitelésére pályázatot hirdetek a következő feltételek mellett: 1. Pályázhatnak székelyföldi illetőségű iparos ifjak, kik felszabadulásuk óta legalább 5 éven át segédmunkásként állandóan dolgoztak, nagykorúságukat elérték, katonai kötelezettségüknek eleget tettek vagy az alól mentesítve vannak. 2. A pályázati kéréshez csatolandó: a) munkakönyv, b) a katonai szolgálati könyv vagy a mentesítést igazoló okmány, c) a szakképzettséget igazoló bizonyítványok mesterrektől és kiállítási okmányok, d) erkölcsi bizonyítvány és e) orvosi bizonyítvány. 3. A kérvényben a folyamodó részéről leírása kívántatik annak, hogy a) hol és kinél szabadult föl, b) ismereteinek bővítésére milyen tanulmány utakat tett és c) a minta műhely elnyerése esetén milyen munkákat szándékozik különösen előállítani. 4. A mintaműhely felszerelése 5 éven át az állam tulajdonát képezi s csak azután, ha az illető iparos a feltételeknek mindenben megfelelt, megvégrelegesen tulajdonába. Ez idő alatt a mintaműhely odaitételekor meghatározandó egy vagy több inast köteles tartani és szakmájában kiképezni. 5. A pályázati kérvények a kereskedelemügyi magyar királyi miniszterhez címzendők és a marosvásárhelyi állami székelyföldi iparmuzeum igazgatóságához folyó évi december hó 31-éig küldendők.

— **Nyilvános elszámolás és köszönet** A helybeli Nőegylet által kibocsátott gyűjtőívén a szegény és árva tanuló gyermekek téli ruházattal való ellátására a következők adakoztak: Heitz Vilmosné 2, Biró Sándorné 2, Szabó Andrásné 1, Kovács Jenőné 1 K, Voith Geróni ruha darabok, Fehér Jenő 50 f, özv. Gál Jánosné 2, Sterba Ödönné 2, Bodolla Gáborné 2, özv. Szakáts Mózesné 2, N. N. 2 K, Fernengel Gyuláné teli kabát, Ernst Györgyné egy kabát, Frölich Ottóné ruhadarabok, Tamás Balázs 1 K, Gönczi Lajosné fiu ruha, Papp Zakor Endre 1 K, Koncz Ármenné ruhát, dr. Demeter Károly 1, báró Orbán Jánosné 1 Szakáts Károlyné 2, dr. Mezei Ödön 2, dr. Nagy Samuné 2 K, özv. Pálffy Ferencné női és fiu ruha, Dékán Samuné női ruha, dr. Valentsik Ferencné 2, Demeter Dénesné 2, dr. Görgényi Károlyné 1 K, dr. Lengyel Józsefné egy kalap 1 K, Sükösd Miklósné 2, dr. Daróczy Ignác 1, Jakab Gyula 1, Sigmund József 1 K, Soó Gáspárné ruhanemű, Bod Károlyné 1, Csanádi Zsolt 1, Szabó Nándor 1, Ugron Lázárné 2, Pásztor Istvánné 1, Fás Gyula 2, Sebessy János 5, N. N. 1, Rösler és Gábor 3, Looz Frigyes 1, N. N. 20 f, dr. Szöllősi Ödön 2 K, Felegyházi Antalné egy tavaszi nagy kabát, Bardocz Árpád 1, Duka Andrásné 1, László Domokosné 2, Kamocsay Mihályné 2, Steinburg Ottóné 1, özv. Szarka Árpádné 1, Flórián Kristófné 1, özv. Török Pálné 2, dr. Imreh Domokosné 2, János Gyuláné 2, Rösler Károly ruhanemű.

(Folyt. köv.)

A makacs meghülést

és köhögést gyorsan enyhíti a SCOTT féle Emulsio

A Scott-féle Emulsio

Az Emulsio vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét a halászt kérik figyelembe venni.

annyira kellemes ízű, hogy azok a kik nem bírják el a közönséges csukamájolaj ízét, könnyen, sőt élvezettel táplálkoznak a

SCOTT-féle Emulsio val,

Azonkívül a Scott-féle Emulsio sokkal jobb hatása az egészségre.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 f. Kapható minden gyógytárban

Kiadja: Betegh Pál villam-motoros könyv- és újságkiadó intézete.

Jóforgalmu helyen egy szép telek készpénzért ecetgyárral azonnal eladó. **Csia Balázs** ecetgyáros, Petőfi-utca 22. szám.

Téli menetrend.

Szv.	Gyv.	Budapest k. p. u. — Predeal — Bukarest — Palanca	Gyv.	Szv.
I-III.	I-II.	Állomások	I-II.	I-III.
820	915	i Budapest k. p. u.	750	720
1121	112	é Szolnok	539	344
144	1247	é Püspökladány	403	117
—	218	é Debreczen	220	1040
348	211	é Nagyvárad	239	1109
827	553	é Kolozsvár	1110	559
733	937	é Dés	—	340
1016	726	é Aranyosgyéres	930	348
1048	755	é Torda	852	313
1044	750	é Székelykocsár	900	370
453	1025	é Marosvásárhely	615	1225
1143	881	é Tövis	812	157
—	930	é Gyulafehérvár	700	1244
—	403	é Arad	1221	632
800	1220	i Budapest k. p. u. Aradonát	1225	605
404	1000	i Arad	438	823
1056	746	i Gyulafehérvár	910	225
1206	838	i Tövis	812	157
1239	905	é Küküllőszög	735	1253
302	911	i Küküllőszög — Parajd	648	1228
902	223	é Parajd Szovata és Korond fürdők	105	745
127	944	é Kiskapus	656	1146
358	1257	é Nagyszeben	445	731
300	1055	é Segesvár	549	954
320	1110	i Segesvár-Sz.-udvarhely	600	917
326	1114	é Héjjasfalva	526	930
402	1150	i Héjjasfalva-Sz.-udvarhely	531	849
441	1229	é Székelykeresztúr	430	815
606	155	é Székelyudvarhely	305	700
—	—	Homoród-, Székely-, Gergely- és Solymossy-féle Sósfürdők	—	—
632	135	é Földvár Előpatak-fürdő	313	637
712	209	é Brassó	245	546
1200	219	i Brassó	112	—
111	331	é Predeal	800	—
805	920	é Bukarest	—	—
841	305	i Brassó Kézdivásárhely-Bereczk	159	633
1008	430	é Sepsiszentgyörgy	1241	505
1249	705	é Kézdivásárhely	1033	—
134	759	é Kézdivásárhely, Vénus-ásványvíz-forrás, kőbányák, lenmagolaj készítés	952	154
—	856	é Bereczk	905	1257
225	500	i Sepsiszentgyörgy-Gyimes-Palanca	1205	425
1035	610	é Málnás-fürdő	1113	346
1114	658	é Tusnádfürdő	1033	21
1242	831	é Csíkszereda	903	223
115	900	é Mádéfalva	824	151
333	309	i Gyimes	520	—
346	346	é Palanca	—	1002
200	946	i Mádéfalva	755	150
4 40	1230	é Gyergyószentmiklós	500	1020

BÉLYEGZŐK

megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban szállíttatnak **Betegh Pál** könyv- és papír kereskedéséből Székelyudvarhelyt.

FESTŐMŰVÉSZET
REMEKEI.

RÉGIMESTEREK: Murillo, Rembrandt, Hobema, Liotard, Goya, Rexi, Tizian, Turner, Rogier, Id. Hals, Id. Holbein, Reynolds, Raffael, Botticelli, Luini, Fra Angelico, Ferrari, Dürer, Caravaggio, Rubens, Velasquez és mások leghíresebb alkotásainak gyűjteménye az eredeti festményeket hűven előtáró színes másolatokban egyenként is kapható 23/33 cm. méretben:

BETEGH PÁL
KÖNYVKERESKEDÉSÉ-
BEN SZ.-UDVARHELY
Kossuth-utca 31. sz. a.

Hirdetmény.

Székelyudvarhely város birtokos-sági tanácsa a csordapásztori állásra 1909. évre pályázatot hirdet.

A kik erre pályázni akarnak, előjárásági bizonyítvánnyal felszerelt folyamodványukat *folgó évi december 6-ig* Hlatky Miklós birtokossági elnökhöz nyújtják be. Székelyudvarhelyt, 1908. november 18.

FOGORVOS
PERL JÓZSEF

American Dentist

E hó végén Székelyudvarhelyre érkezik, hogy a megkezdett fogorvosi munkákat befejezze.

Aki hirdetni akar

sikerrel, az forduljon az Általános tudósító (Leopold Gyula) hirdetési osztályához, Budapest, VII. Erzsébet-körút 41., ahol hirdetések az összes létező bel- és külföldi hírlapokban és nap- tárakban kiváló szakértelemmel, lelkiismeretesen, pontosan és szolid áron eszközölnek. Több mint 200 naptár kizárólagos képviselő, vidéki lapok központi hirdetési osztálya, számos hírlap kizárólagos kezelőse, Diszes újságkatalógus, képes naptárjegyzék és minden felvilágosítás a t. c. hirdetőknak bízmentesen.

Sz.: 1438—1908 szb.

Pályázati hirdetmény

Siménfalva községben a körbábai állás megüresedett. Elnyerhetése végett a pályázók folyamodványait alólírt főszolgabíróhoz *folgó évi december hó 1-ig* beadhatják.

Javadalmazás rendes fizetés 100 korona, lakbér 40 korona és 2 korona esetenkénti működési díj s ezért 8 napon át a beteget látogatni köteles.

Megjegyzem, hogy az új egészségi törvény életbeléptetésekor fizetése a szerint fog megállapíttatni.

Székelykeresztúr, 1908. október 30. án.

Gálffy Kálmán,
főszolgabíró.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

SZÉKELY-UDVARHELY

11-ia 48-as függetlenségi lap. Udvarhelymegye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenként 2 szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len legjobb magyar gyártmányú díszleveledpapirok. Ezekon kívül közönséges és finom, színes és virágos leveledpapirok és borítékok, level-kártyák, gyász- Képes levelezőlapok 20-fele helybeli felvétel. leveledpapirosok stb. Nagy választék tájképes, virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS
KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS
PAPIRKERESKEDÉS

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház)

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Aéllitollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárazak, díszitollszárazak. Ironok, fekete, színes és másoló-ironok, notes ironok, csarironok (crayonok), zsebironok, csavarironbetétek, ironvédők, iron-heggyezők. Kréták, iskolai, kávéházi és fajelző kréták, színes kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, színes, vegy és ruhajelző tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek, tük. Hangoló-sípek és okarinák. Monogramok fehérnemű és level-papirjelzésre. Kézi nyomda. Különféle bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyak. Ajtóablak és névfeliratok öntött fém-ből, erdészkalapácsok gyári áron.

Állandóan kaphatók mindenféle kész nyomtatványok.

u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkési, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjúsági iratok és képes-könyvek folyton vannak készletben. Teljes „Magyar Könyvtár”. A székelyudvarhelyi középiskolákban és a városi és megyei elemi népiskolákban használatban levő összes tankönyvek raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek, zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), bárcá és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák tolltollak, itató deszkák, olaj- és vízfesték minden színben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, díztintatartók, tollállványok, szivacs eszecsze, író-mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szöveg szögek, kapesók stb.

A Székelyföld legnagyobb kész nyomtatványraktára.

Nyomatott Betegh Pál villamos erőre berendezett könyvnyomtató-intézetében Székelyudvarhelyt, 1908.